

ENERGETIKAI JÖVŐKÉP

Régió: Borsod-Abaúj-Zemplén és Heves megye

Magyar verzió

készítette:
WWF Magyarország

PANEL 2050 – Partnership for New Energy Leadership 2050
Deliverable 3.3

CENTRAL EASTERN EUROPEAN
SUSTAINABLE ENERGY NETWORK

Jövőkép

2050-ben Borsod-Abaúj-Zemplén és Heves megye társadalma egészséges és klímatudatos lesz, energiafogyasztását helyben elérhető, megújuló energiaforrásból fedezi, amelyet hatékonyan használ fel; gazdasága pedig innovatív, zöld technológiákon fog alapulni. Üvegházhatású gáz kibocsátása így az 1990-es szinthez képest legalább 70%-kal kevesebb lesz.

A jövőkép háttere

A két megye 2030-as klímastratégiája (kitekintéssel 2050-re) 2017-2018-ban készült el. (A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei stratégia [itt](#), a Heves megyei [itt](#) érhető el.) Az üvegházhatású gáz (ÜHG)-leltárunk alapján a jelenlegi ÜHG-kibocsátás 5 614 ezer t CO₂ egyenérték. A PANEL 2050 projekt keretében elkészült [energetikai helyzetkép](#) nem tartalmazza a hulladékkezelés során fellépő ÜHG-kibocsátást, azonban az abban számolt ÜHG-kibocsátás 5%-kal több, 5 898 ezer t CO₂ egyenérték. A klímastratégiák által alkalmazott ÜHG-kibocsátás meghatározásának a módszertana nem ismert, ezért a két számítást nem lehet összevetni, azonban ez az 5% differencia irrelevánsnak tekinthető a hosszú, 2050-re szóló ÜHG kibocsátási célérték meghatározását tekintve.

Többek között a nehézipar összeomlása miatt Magyarország jelenlegi ÜHG-kibocsátási szintje az 1990-es érték 40%-a. 1992 és 2008 között a kibocsátás nagyjából stagnált (kb. 60 millió t CO₂ ekvivalens/év értéken), majd a gazdasági válsággal jelentősen csökkent, azonban az utóbbi években ismételen nőtt, 2015-ben 54,2 millió t CO₂ egyenérték volt az ország ÜHG-kibocsátása. Ezen hektikuság miatt nehéz bármiféle trendet előrejelezni a historikus adatok alapján 2050-ig. Ugyanez igaz az energiafogyasztásra is, amelynek mértéke jelentősen korrelál az ÜHG-kibocsátással. Az [EU referencia forgatókönyve](#) szerint az ÜHG-kibocsátás a jelenlegi szint 60%-ára csökkenthető (az 1990-es szint felére), hogyha azt vesszük alapul, hogy a jelenlegi szabályozási környezetet nem változik és a 2020-as energetikai célok teljesülni fognak.

Az energetikai jövőkép megalkotása során 70%-os ÜHG kibocsátás-csökkentési célérték (az 1990-es szinthez képest) került meghatározásra a helyi szereplők által. A fosszilisektől a fenntartható energiagazdálkodás felé történő energia-átmenetben Közép-Kelet-Európa lemaradással küzd Nyugat-Európával szemben: a 2020-as megújuló energia célértékek itt a legalacsonyabbak Európában, és a jelenleg folyó „Tiszta energiát minden európainak” javaslatcsomag tárgyalása során is általában a közép-kelet-európai országok állnak ki a reformok és az ambiciózusabb célkitűzések ellen – amelyek pedig szükségesek lennének ahhoz, hogy elérjük a Párizsi Egyezmény célját. E mellett – ahogy az energetikai helyzetkép kimutatta – a mintaterület egy főre eső CO₂-kibocsátása (6,15 t/fő/év) jelentősen meghaladja az országos átlagot (5,52 t CO₂/fő/év). Ezeket szem előtt tartva már az EU referencia forgatókönyvének elérése is nagy erőfeszítést igényel a helyi szereplőktől. Szerencsére az energetikai helyzetkép szerint a még kiaknázatlan megújuló energiaforrások potenciálja magas a mintaterületen, és a magas egy főre eső CO₂-kibocsátási érték is nagy lehetőséget rejt magában az energiahatékonyságot célzó törekvések előtérbe helyezésével.

Hátráltató tényezők

Az energia-átmenet hosszú időt igényel, és a jövőkép eléréséhez konzisztens, kiszámítható és hosszú távú támogatási környezet szükséges. Ennek megteremtéséhez a legelső lépés a hátráltató tényezők beazonosítása. **Helyi szinten a legfajtyosabb hátráltató tényező, amelyet a legtöbb helyi szereplő beazonosított, a gazdasági visszamaradottság volt és annak következményei: a klímatudatosság hiánya, rossz energiafelhasználási szokások, és a szakemberek hiánya.** A leginkább felmerülő országos szintű probléma pedig a kormányzat túlzott elköteleződése volt a hagyományos, centralizált energiarendszer felé – és annak

következményei, mint például **a megújuló energiaforrások nem megfelelő támogatási rendszere, korrupció és az elégtelen szabályozási környezet.** Meglepő módon a megújuló energiaforrások technológiájának magas árát csak egy helyi szereplő említett meg.

Illeszkedés a nemzeti és regionális célokhoz

Mivel sem nemzeti, sem regionális/megyei szinten nincsenek kijelölve hosszú távú minimum megújuló energia részarány vagy energiahatékonysági célértékek, ezért a mintaterület számszerűsített célértéke ÜHG-kibocsátásban határoztuk meg, így összehasonlítható a megyei és országos célkitűzésekkel.

Hozzájárulás a klímaváltozás mérsékléséhez

A parlament által még nem elfogadott második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia az ÜHG-kibocsátás célértéket 52-77% csökkentésben határozta meg 2050-re az 1990-es szinthez képest (40% csökkenést már elért az ország). A két megyei klímastratégia ÜHG-kibocsátás csökkentési célértéke ~ - 60%. Ezekhez viszonyítva a meghatározott 70%-os csökkentés ambiciózus, ugyanakkor a jelenlegi EU célérték 80-95%-os csökkentés.

A forgatókönyvek meghatározásához szükséges információk

A megújuló energiaforrásokkal összefüggő technológiák és a jövő okos hálózat elemei (okos mérők, energiatárolók, stb.) a legdinamikusabban fejlődő technológiák között vannak. Az ezen folyamathoz kapcsolódó meredek tanulási görbe nagy mértékben hozzájárulhat az energetikai jövőkép eléréséhez. Azonban a fejlődés gyors üteme miatt ezen technológiák jövőbeli elterjedése csak igen magas bizonytalansági faktor mellett lehetséges.

E mellett a hosszútávon biztosított, konzekvens támogatási környezet járulhat hozzá az energiaátmenethez, azonban Magyarországra ez csak korlátozottan igaz.¹

A helyi szereplők bevonása a jövőkép megalkotásába

A helyi szereplők bevonása a jövőkép megalkotásába két módon zajlott. Egyrészt a CEESEN hálózat további tagok bevonását célzó, önkormányzatokkal folytatott találkozók folyamán téma volt a mintaterület energetikai jövőképe. Másrészt pedig kérdőív formájában a 62 tagot számláló magyarországi CEESEN hálózat tagjainak lehetőségük volt hozzájárulni a jövőkép megfogalmazásához, az ÜHG-kibocsátási célérték meghatározásához, és a felmerülő hátráltató tényezők beazonosításához. Tekintve a mintaterület viszonylag nagy kiterjedését, és a helyi szereplők elfoglaltságát, ilyen módon többen tudtak hozzájárulni a jövőkép meghatározásához, mintha egy fizikai találkozó került volna megszervezésre. A következő CEESEN tagok töltötték ki a kérdőívet:

- Települések: Kazincbarcika, Teresztenye, Parád
- MIKROVIRKA (Bükk-Leader Association)
- Borsod-Torna-Gömör Leader Association
- Miskolc Holding Zrt.
- Zemplén Country Development Association
- Environmental Planning and Education Network
- Zemplén Regional Enterprise Agency
- Tisza-Tarna- Rima-Mente Association
- Tree of Life Organization

¹ Például a kormányzat a 81/2018 (IV.20) sz. kormányrendelettel megszüntette az 50-500 kW mérettartományban eső megújuló energiatermelő források kötelező átvételi árát.